מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה ע

עניין: רוב גנבי ישראל

דרך פקודיך לבעל הבני יששכר מצוות ל״ת לו חלק המחשבה

יא) המשכיל על דבר ימצא טוב טעם, ויראה גם כן אשר כל התורה כולה תלויה בזה, דהנה השי״ת לקחו לעבד לו וצוהו זאת תעשה לעבודתי והזהר בדבר הזה שלא לעשותו, וכבר נתבאר [לעיל מל״ת כט חלק המחשבה י] שאין רשות נמצא ואין בעולם שום תנועה זולת ציווי ואזהרה, ואין דבר רשות. נמצא אפילו רפרוף עין הוא או ציווי או אזהרה, א״כ כשהוא עושה איזה עבירה ח״ו הנה נתבטל אותו העת ג״כ ממצוה והוא עבודת המלך כאשר כתבנו לעיל [שם י״א] בשם הרמ״ע דמחוייב לעשות תשובה על העבירה ועל ביטול מצות עשה באותו הזמן, א״כ הוא כגונב נפש מישראל (היינו גונב כח נפשו) שהוא עבד המלך ומכרו לאחרים לעבודה שזרה לו, וביותר שעשה עבודה [עבירה] שהזהירו הש״י שלא לעשותו, הרי נמכר לעקר ח״ו היינו אל הקליפה והוא בכלל אזהרת לא תגנוב עפ״י הטעם הנ״ל כי לי בני ישראל עבדים.

ותבין לפי״ז מ״ש רז״ל בסנהדרין [קיג:] מאן רשעים גנבי, כי כל הרשעים נקראים גנבים. ותבין ג״כ מ״ש בגמרא [ע״ז ע.] רוב גנבי ישראל נינהו, והוא מן התימא, אבל כאשר תתבונן בזה תדע הענין כי העכו״ם לא נלקחו לעבודת המלך, משא״כ ישראל שנלקחו לעבודת המלך[צב], בעבור ח״ו את פי ד׳ קטנה או גדולה, הנה בעבירה ההיא גנב יקרא עד ישוב אל ד׳ וירחמהו ויקבל על עצמו וכו׳, הבן הדברים.

שם משמואל משפטים-שקלים תרע״א

המצוה הזאת, עכתדה״ק. ולפי״ז יש להוסיף עוד מה שדוקא גנב נמכר בגניבתו אבל לא גזלן וכדומה. דהנה מרע״ה כשראה בישראל דלטורין אמר מעתה שמא אינם ראויין להגאל, והוא כעין מ״ש המהר״ל ז״ל דהטעם שמשה רבינו ע״ה ידע מעלת ישראל שהם פנימיים ומעולם החירות, ולהם אין ראוי שעבוד, אך אחר שראה בהם דלטורין ויצאו מהפנימיות לכך אמר אכן נודע הדבר שהם משועבדים. ומעתה יש להבין החילוק שבין גנב לגזלן, דגזלן אף שעובר עבירה אבל אינו משתמש בעבירה זו במעלת ישראל, משא״כ גנב שהוא משתמש במעלת ישראל שהיא סוד ופנימיות והוא לוקח המעלה ההיא לעבירה שעושה. וזה הטעם שרוב גנבי ישראל, דעכו״ם סתמן מיפעי פעי כמבואר בחולין (קל״ג ז) והוא היפוך הסוד, והבן. ולכך בשביעית יוצא

חובות הלבבות שער ג׳ פי״ד

ההסתפקות במזון [גם] נכנסת בתחום המצוה. וכיון שכן כבר נתברר שמעשי בני האדם אינם יוצאים מתחום המצוה והאזהרה. וביאור הדבר, שכל העושה מעשה אם הוא מכלל מצות עשה, הרי הוא מעשה טוב. ואם יושב ואינו עושה המעשה והוא מסוגל לקיים חובתו, הרי הוא גורע. וכן מי שעושה אחת ממצות הלא תעשה, הרי הוא עבריין. ואם יושב ואינו עושה הרי הוא צדיק כשאינו עושה — מתוך יראת השי״ת. כמו שאומר הכתוב אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו (תהלים קיט, ג). ואם עשה אחד מן המעשים של היתר במדת ההסתפקות והממוצע, הרי הוא צדיק. כמו שאומר המשורר, טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט (תהלים קיב, ה). ואם יפריז ויצא מגדר ההסתפקות הרי הוא גורע, כיון שזה מביא אל האיסור שאסר השי״ת. ואם יהיה מפחית מכדי צרכו, והוא מסוגל [ליהנות כדי צרכו], והיתה כונתו לאמן נפשו לעבודת השי״ת או לכבוש יצרו כדי להתקרב אל השי״ת, או מתוך פרישות מן העולם, ובגלל נטייתו אל העה״ב, הרי זה צדיק ומעשהו יפה. ואם היתה כונתו לא לשם שמים הוא מגרע ומעשהו מגונה. וכבר נחלקו מעשי בני האדם לטוב ולרע. ואיזהו בר דעת, זה ששוקל מעשיו לפני שהוא עושה אותם

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK